

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ”
(для бакалаврів, спеціалістів, магістрів)**

МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено доктором філософії в галузі економіки, доцентом кафедри менеджменту ЗЕД *В. В. Кобрицьким*

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту ЗЕД УАІМВЛ ім. Аверроеса Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 1 від 01.09.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Кобрицький В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Міжнародна торгівля” (для бакалаврів, спеціалістів, магістрів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 39 с.

Методична розробка містить пояснювальну записку, тематичний план дисципліни “Міжнародна торгівля”, методичні вказівки для самостійного вивчення кожної теми, критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, котрий сприяє активізації засвоєння знань, набуття умінь і навичок студентами та їх практичній реалізації, допомагає формуванню у студентів уміння навчатися та одночасно є ефективним засобом опанування навчального матеріалу у вільний від обов'язкових навчальних занять час.

Мета самостійної роботи студентів полягає у сприянні засвоєнню навчальної програми дисципліни “Міжнародна торгівля” в повному обсязі, формуванні самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні планувати, систематизувати і контролювати власну перспективну та повсякденну діяльність.

Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння комплексу знань, набуття умінь і навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх практичне застосування при виконанні творчих індивідуальних завдань і робіт, а також виявлення недоліків і прогалин у системі знань із предмета “Міжнародна торгівля”.

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни “Міжнародна торгівля” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни “Міжнародна торгівля”: підручником, навчальними і методичними посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектом лекцій тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни “Міжнародна торгівля” організовується з дотриманням таких вимог:

- обґрунтування необхідності завдань загалом, а також конкретного завдання зокрема;
- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;
- надання можливості студентам виконувати творчі роботи, що відповідають умовно-професійному рівню засвоєння знань, при цьому не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань;
- підтримання постійного зворотного зв'язку зі студентами у процесі виконання самостійної роботи.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання та кількість балів, які можна отримати за виконання завдань, визначаються викладачем кафедри.

Студенти, які розпочинають вивчати дисципліну “Міжнародна торгівля”, повинні бути поінформовані викладачем щодо організації самостійної роботи, її форм та видів, термінів виконання, форм контролю та звітності, кількості балів за виконання завдань тощо.

Організація та контроль процесу і змісту самостійної роботи та її результатів здійснюються викладачами кафедри.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і повинні бути доведені до відома студентів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Науково-теоретичні основи міжнародної торгівлі
1	Розвиток міжнародної торгівлі та її теорії
2	Міжнародна торгівля та світове господарство
3	Міжнародне економічне право і міжнародне торговельне право, їх значення для міжнародної торгівлі
4	Зовнішньоторговельна та міжнародна торговельна політика
	Змістовий модуль II. Основні світові ринки
5	Світові ринки сировинних і промислових товарів
6	Світовий ринок торгівлі послугами
7	Міжнародний туризм
8	Міжнародна передача технологій та об'єктів авторського права

1	2
9	Міжнародні ринки робочої сили
10	Міжнародні ринки капіталів
	Змістовий модуль III. Організація міжнародної торгівлі
11	Міжнародні товарні біржі, аукціони та ярмарки
12	Зовнішньоторговельні операції
Разом годин: 81	

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ КОЖНОЇ ТЕМИ**

Змістовий модуль I. Науково-теоретичні основи міжнародної торгівлі

Тема 1. Розвиток міжнародної торгівлі та її теорії

Класичні теорії міжнародної торгівлі.

Теорія Гекшера – Оліна та теореми Самуельсона, Столпера – Самуельсона, Рибчинського. Парадокс В. Леонт'єва.

Теорії та моделі неотехнологічного напрямку (наукомісткої спеціалізації, технологічного розриву, життєвого циклу продукту, економії на масштабах виробництва, внутрішньогалузевої торгівлі).

Теорія конкурентних переваг М. Портера.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Роль і місце міжнародної торгівлі в сучасній світовій економіці.
3. Сучасні форми ведення конкурентної боротьби.
4. Сучасні теорії неотехногенного напрямку.
5. Теорія Гекшера – Оліна та її сучасні інтерпретації.
6. Класичні теорії міжнародної торгівлі.
7. Суспільне значення сучасної конкуренції для поліпшення ситуації на споживчому ринку.

Питання для самоконтролю

1. Сутність поняття “міжнародна торгівля”.
2. Протекціонізм.
3. Міжнародна торгівля та її місце в сучасній світовій економіці.
4. Класичні теорії міжнародної торгівлі.
5. Визначити сильні та слабкі сторони класичних теорій міжнародної торгівлі.
6. Сучасні теорії міжнародної торгівлі.
7. Парадокс В. Леонт'єва.
8. Основні показники міжнародної торгівлі.
9. Фритредерство.
10. Теорія конкурентних переваг М. Портера.

Тести для самоконтролю

1. До класичних теорій міжнародної торгівлі належать:

- а) теорії Рікардо, Оліна та Портера;
- б) теорії Сміта, Гекшера та Самуельсона;
- в) теореми Столпера і Рибчинського;
- г) меркантилізм, теорії Сміта та Рікардо.

2. У процесі свого розвитку міжнародна торгівля пройшла через періоди:

- а) промислових революцій і прогресу світової транспортної мережі;
- б) НТП у товарному виробництві та поліпшення якісних характеристик;
- в) формування регіональних інтеграційних угруповань, появи глобальних міжнародних організацій;
- г) усі відповіді правильні.

3. Міжнародна торгівля – це:

- а) сукупність зовнішньоторговельних операцій країн світу;
- б) торгівля між підприємствами різних регіонів;
- в) торгівля між розвиненими індустріальними країнами та більшістю слаборозвинених країн світу;
- г) використання наявних конкурентних переваг товару чи послуги у завоюванні та утриманні частки ринку.

4. До основних показників міжнародної торгівлі належать:

- а) експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт;

- б) зовнішньоторговельний оборот, спеціальна торгівля, індекс чистої торгівлі, товарна структура експорту та імпорту;
- в) обсягові індикатори, структурні показники, показники інтенсивності, показники економічної ефективності, показники зіставлення, показники динаміки розвитку, результуючі показники;
- г) правильної відповіді немає.

5. Конкуренція – це:

- а) боротьба підприємств за обмежений обсяг платоспроможного попиту споживачів, яка ведеться ними на доступних сегментах ринку;
- б) процес управління суб'єктом своїми конкурентними перевагами задля досягнення перемоги чи інших цілей у боротьбі з конкурентами за задоволення об'єктивних і суб'єктивних потреб в рамках чинного законодавства або в природних умовах;
- в) спеціальна форма співіснування виробників і споживачів на певних доступних ринкових сегментах;
- г) суперництво, що підвищує ціни на товари й послуги при скороченні їх ринкової пропозиції та знижує ціни за умови зростання пропозиції відповідного товару чи послуги на ринку.

Література: [2; 7; 8; 11; 13; 21; 23; 24; 26; 27; 53; 62]

Тема 2. Міжнародна торгівля та світове господарство

Відкрита і закрита економіка. Економічна безпека держав.

Види економічної класифікації держав світу. Економічно розвинені країни та країни, що розвиваються. Конкурентоспроможність країн.

Форми міжнародної торгівлі та їх класифікація.

Географічна структура світової торгівлі. Товарна структура світового ринку. Світові ціни.

Темі рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Товарно-географічна структура сучасного світового ринку.
3. Специфічність і своєрідність процесів інтернаціоналізації та глобалізації.
4. Вплив глобалізації на розвиток міжнародної торгівлі.
5. Сучасні форми міжнародної торгівлі.

6. Вплив розвитку сучасного світового ринку на розвиток конкурентної боротьби.
7. Механізми встановлення світових цін.

Питання для самоконтролю

1. Основні причини глобалізаційних процесів.
2. Вплив, який здійснюють регіональні та глобальні об'єднавчі процеси на розвиток міжнародної торгівлі.
3. Основні проблеми, що стоять перед суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у зв'язку з поглибленням глобалізації.
4. Залежність рівня конкуренції від галузі економіки.
5. Спільні і відмінні риси інтернаціоналізації та глобалізації світового ринку.
6. Особливості міжнародної торгівлі товарами, послугами, продуктами інтелектуальної власності.
7. Сучасна географічна структура міжнародної торгівлі.
8. Особливості міжнародної торгівлі в сучасних умовах розвитку ринку.
9. Товарна структура міжнародної торгівлі.
10. Вплив стану розвитку ринку на характер міжнародної торгівлі.

Тести для самоконтролю

1. Конкурентні переваги країни мають забезпечувати національну безпеку та відповідати національним інтересам на таких рівнях:

- а) основних інтересів — створення умов для набуття та збереження стратегічної стійкості країни;
- б) внутрішніх інтересів — забезпечення процесів формування і розвитку країни;
- в) зовнішніх інтересів — забезпечення розвитку країни як суб'єкта світового господарства;
- г) усі відповіді правильні

2. Сучасні форми міжнародної торгівлі можуть бути систематизовані:

- а) відповідно до специфіки торговельно-економічної взаємодії суб'єктів експортно-імпорتنих операцій;
- б) відповідно до предмета торгівлі;
- в) згідно з чинним регулюванням торговельно-економічних відносин між окремими країнами або їх групами;
- г) усі відповіді правильні.

3. Формування конкурентних переваг певної країни у глобальному масштабі має залежність від таких чинників:

- а) політична стабільність, прозорість державної влади, багатопартійність, захист прав людини, гармонізація національного законодавства з міжнародними правовими нормами;
- б) діяльність вітчизняних підприємств та організацій на міжнародних ринках, конфесійна та національна толерантність, захист прав людини;
- в) рекламна діяльність вітчизняних виробників, політична та економічна стабільність у державі, багатопартійність і структурованість представницьких органів влади;
- г) низький рівень корупції, політична стабільність, прозорість владних структур, ефективна діяльність вітчизняних маркетологів, гармонізація законодавства з міжнародними правовими нормами.

4. До найпоширеніших методів визначення цін на ліцензії належать такі:

- а) за мінімально допустимою ціною для розробників, нижче якої продаж ліцензії стає не виправданим, або відповідно до оцінки витрат покупця;
- б) за витратами ліцензіара на розробку винаходу чи ноу-хау до стадії, на якій пропонується придбання ліцензії, або за відповідними прецедентами;
- в) відповіді “а” та “б” правильні;
- г) відповідно до розміру паушального платежу.

5. До основних чинників поглиблення процесів глобалізації належать:

- а) зростання ролі міжнародних правових і консалтингових компаній, збільшення кількісного потоку міжнародних поштових і банківських переказів, зростання кількості країн, що спеціалізуються на виробництві послуг, розширення кордонів на шляху іноземних інвестицій;
- б) бурхливий розвиток засобів міжнародної комунікації, посилення ролі транснаціональних корпорацій, глобалізація фінансових та інших послуг, подальша виробнича й торговельна спеціалізація країн;
- в) діяльність з реалізації комерційних і творчих ідей, що стимулюють продаж виробів чи послуг виробника, зростаючий рівень

- конкуренції на відповідному національному ринку, посилення ролі ТНК, зростання ролі міжнародної реклами;
- г) подальше зростання міжнародних інвестиційних потоків, перетворення туризму на світову галузь, об'єднання зусиль багатьох країн на подолання негативних наслідків останніх воєн, усвідомлення та організація боротьби за збереження довкілля.

Література: [12; 14; 15; 17; 21; 23; 24; 26; 27; 35; 43; 60–62]

Тема 3. Міжнародне економічне право і міжнародне торговельне право, їх значення для міжнародної торгівлі

Зміст, значення, система та особливості міжнародних економічних відносин.

Предмет, концепції та система міжнародного економічного права. Принципи міжнародного економічного права. Міжнародне торговельне право у контексті міжнародного економічного права та міжнародного приватного права.

Поняття міжнародного торговельного права та його джерела. Суб'єкти та об'єкти міжнародного торговельного права.

Правове забезпечення міжнародної торгівлі. Світова організація торгівлі (СОТ): цілі, функції та структура. СОТ як форум для переговорів. Система СОТ для урегулювання суперечностей у сфері міжнародної торгівлі. Механізм СОТ з перегляду торговельної політики.

Темі рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Основні переваги сучасних підприємств на світових галузевих ринках.
3. Сучасна система міжнародного приватного права.
4. Міжнародне торговельне право: основні поняття, суб'єкти, об'єкти та напрямки розвитку.
5. Правове забезпечення сучасної міжнародної торгівлі.
6. Міжнародні економічні організації у системі регулювання міжнародної торгівлі.
7. Вплив СОТ на зміни у міжнародній торгівлі кінця XX — початку XXI ст.

Питання для самоконтролю

1. Найхарактерніші риси сучасної міжнародної торгівлі.
2. Регіональні чинники впливу на міжнародну торгівлю.
3. Глобальні чинники впливу на міжнародну торгівлю.
4. Поліваріантність у підходах до оцінки сучасного стану міжнародної торгівлі.
5. Система міжнародного приватного права.
6. Система міжнародного економічного права.
7. Система міжнародного торговельного права.
8. Сутність і система міжнародних економічних відносин.
9. Історія виникнення та розвитку СОТ.
10. Основні угоди в рамках СОТ.

Тести для самоконтролю

1. Світова організація торгівлі спирається у своїй діяльності:

- а) на результати 12-раундних багатосторонніх переговорів;
- б) на добру волю країн-учасниць;
- в) на жорсткі правила, що діють у межах організації та є однаковими для усіх країн-учасниць без винятків;
- г) на комплекси угод ГАТТ, ГАТС, ТРІПС.

2. До основних правил, визначених ГАТТ, належать такі:

- а) захист національного виробника лише тарифними методами та “прив’язування” тарифів;
- б) режим нації найбільшого сприяння;
- в) застосування принципу національного режиму;
- г) усі відповіді правильні.

3. За звуженням кола охоплених проблем можна визначити таку послідовність:

- а) міжнародне публічне право — міжнародне економічне право — міжнародне торговельне право;
- б) міжнародне економічне право — міжнародне торговельне право — міжнародне комерційне право;
- в) міжнародне комерційне право — міжнародне цивільне право — міжнародне торговельне право;
- г) міжнародне публічне право — міжнародне торговельне право — міжнародне приватне право.

4. Відповідно до Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності до критеріїв охороноспроможності промислових зразків належать:

- а) винахідницький крок і можливість промислового застосування;
- б) можливість застосування мінімальних стандартів охорони;
- в) новизна та оригінальність;
- г) правильної відповіді немає.

5. Генеральна угода з торгівлі послугами поширюється на:

- а) послуги, що надаються урядовим агенціям;
- б) послуги, що надаються на комерційних засадах приватними або державними компаніями;
- в) послуги повітряних суден;
- г) правильної відповіді немає.

Література: [8–10; 12; 18; 22; 26; 31; 32; 38; 54; 55; 62]

Тема 4. Зовнішньоторговельна та міжнародна торговельна політика

Зовнішньоторговельна політика держав світу як складова їх зовнішньої політики. Вільна торгівля. Протекціонізм

Митні бар'єри та нетарифні методи регулювання.

Зони вільної торгівлі. Митні союзи. Спільні ринки. Валютні й економічні союзи.

Міжнародні економічні організації.

Темі рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Політика вільної торгівлі від її виникнення і до наших днів.
3. Втілення ідеї вільної торгівлі у практиці сучасних міжнародних економічних організацій.
4. Історико-економічні аспекти протекціонізму.
5. Сучасні вияви політики протекціонізму в міжнародній практиці.
6. Вплив ідей протекціонізму на митно-тарифне регулювання міжнародної торгівлі.
7. Міждержавні об'єднання для спрощення міжнародної торгівлі.
8. Роль міжнародних організацій у полегшенні зовнішньоторговельної діяльності в світі.

Питання для самоконтролю

1. Сутність зовнішньоторговельної політики.
2. Основні причини появи та існування теорії та практики вільної торгівлі.
3. Основний зміст протекціонізму в міжнародній торгівлі.
4. Чинники, що мають вплив на розвиток міжнародної торгівлі.
5. Найпоширеніші методи нетарифного регулювання.
6. Основні причини існування митних бар'єрів.
7. Сучасні методи мінімізації ризиків і витрат у міжнародній торгівлі.
8. Роль міжнародних економічних організацій у розвитку міжнародної торгівлі.
9. Спільні ринки та їх переваги в сучасній світовій економіці.
10. Економічні та валютні союзи останньої чверті ХХ — початку ХХІ ст.

Тести для самоперевірки

1. Різновидами зовнішньоторговельної політики є:

- а) протекціонізм;
- б) автаркія;
- в) вільна торгівля;
- г) усі відповіді правильні.

2. До заходів нетарифного регулювання міжнародної торгівлі належать:

- а) ліцензування;
- б) квотування (контингентування);
- в) технічні бар'єри;
- г) усі відповіді правильні.

3. За ступенем зростання інтегрованості міждержавних об'єднань їх можна перелічити в такій послідовності:

- а) зони вільної торгівлі — митні союзи — спільні ринки;
- б) валютні та економічні союзи — спільні ринки — митні союзи;
- в) митні союзи — вільні економічні зони — спільні ринки;
- г) усі відповіді правильні.

4. Міжнародні економічні організації, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів ЗЕД різних країн, можуть бути:

- а) громадськими професійними;
- б) міжурядовими міжнародними або регіональними;

- в) відповіді “а” та “б” правильні;
- г) правильної відповіді немає.

5. До міжнародних організацій, що мають реальний вплив на розвиток міжнародної торгівлі, слід віднести:

- а) СОТ, ЮНІСЕФ, НАТО;
- б) ЮНІДО, СОТ, ОПЕК;
- в) НАТО, СНД, АСЕАН;
- г) ЄС, МЕРКОСУР, НАФТА.

Література: [2; 7; 10; 18; 23; 27; 30; 38; 43; 46; 52; 59–61; 66; 68; 69]

Змістовий модуль II. Основні світові ринки

Тема 5. Світові ринки сировинних і промислових товарів

Ринки палива. Головні світові експортери та імпортери. ОПЕК.

Ринки руд і металів. Зв'язок ринків сировини та готової продукції.

Ринки промислових товарів. Ринки продукції машинобудування, хімічної та легкої промисловості. Основні світові виробники й споживачі.

Ринки продовольства. Ринки сільськогосподарської сировини. Гуртова торгівля сільськогосподарською сировиною та продукцією. Агропромисловий комплекс.

Темі рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Сучасні світові ринки палива.
3. Вуглеводнева сировина та актуальні проблеми розвитку світової енергетики.
4. Гуртова торгівля і регулювання міжнародної торгівлі сировиною та енергоресурсами.
5. Руди і метали: взаємовплив основних тенденцій розвитку та функціонування ринків.
6. Сучасна система ринків промислових товарів.
7. Ринки продукції машинобудування та основні тенденції їх розвитку.
8. Специфічні ринки продукції машинобудування.

9. Сучасні підходи до сутності та розвитку агропромислового комплексу.
10. Основні експортні та імпорتنі потоки продовольства. Внесок України у світовий процес торгівлі продовольством.

Питання для самоконтролю

1. Організація гуртової торгівлі рудами.
2. Сучасні методи реалізації енергоресурсів на світовому ринку.
3. Світовий ринок зерна.
4. Світовий ринок м'яса і м'ясопродуктів.
5. Риба і морепродукти на світовому ринку.
6. Маркетинг і логістика в агропромисловому комплексі.
7. Основні показники міжнародної торгівлі продукцією машинобудування.
8. Інтелектовмісні продукти сучасного машинобудування на міжнародних ринках.
9. Міжнародна торгівля продукцією хімічної промисловості.
10. Міжнародна торгівля промисловими товарами повсякденного попиту.

Тести для самоперевірки

1. До основних світових країн-імпортерів належать:

- а) США, Мексика та Канада;
- б) ФРН, Франція та Італія;
- в) Великобританія, Японія та Китай;
- г) усі відповіді правильні.

2. Основними світовими експортерами готової продукції є:

- а) Японія, Китай та Республіка Корея;
- б) Великобританія, Італія та Франція;
- в) США, Канада та ФРН;
- г) усі відповіді правильні.

3. Світові ціни на руди залежать від такого:

- а) ціни на відповідний чистий метал;
- б) співвідношення видобутку руд і попиту на них на ринках провідних світових імпортерів;
- в) співвідношення витрат на їх добування і транспортування до місця організації гуртової торгівлі;
- г) співвідношення видобутої руди і реалізованої на світовому ринку за попередній період часу.

4. За рівнем розвитку та значенням хімічна промисловість країн Західної Європи поступається:

- а) легкій промисловості;
- б) сільському господарству;
- в) машинобудуванню;
- г) гірничовидобувній галузі.

5. Масові та уніфіковані продукти переважно реалізуються в гуртовій торгівлі через:

- а) аукціони;
- б) біржі;
- в) міжнародні торги;
- г) правильної відповіді немає.

Література: [7; 14; 15; 17; 21; 22; 27; 36; 52; 59–62; 70]

Тема 6. Світовий ринок торгівлі послугами

Поняття “послуга” у міжнародній економіці.

Інформаційні послуги. Сучасний стан розвитку засобів комунікації та їх вплив на процеси розвитку світового господарства.

Лізингові операції.

Рекламна діяльність. Міжнародне регулювання рекламної діяльності.

Страховання. Світовий ринок страхових послуг. Вітчизняні та іноземні страхові компанії на українському ринку.

Транспортні послуги на світовому ринку.

Темі рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Товари і послуги як предмети міжнародного комерційного обміну.
3. Світовий ринок послуг.
4. Заходи щодо підвищення конкурентоспроможності послуг на міжнародних ринках.
5. Поєднання експорту товарів із наданням послуг як засіб підвищення ефективності роботи фірми.
6. Застосування сучасних інструментів логістики для підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг на світових ринках.
7. Міжнародна рекламна діяльність.

8. Страхування як напрямок надання послуг, що інтенсивно розвивається на вітчизняному ринку.
9. Сучасні форми і методи здійснення міжнародних лізингових операцій.
10. Сучасні транспортні послуги на світовому ринку.

Питання для самоконтролю

1. Сутність послуг та їх відмінність від товарів.
2. Міжнародні лізингові операції.
3. Сервісне, гарантійне та післягарантійне обслуговування товарів.
4. Особливості маркетингової діяльності на ринках різних країн.
5. Страхування та перестрахування у міжнародному бізнесі.
6. Особливості організації міжнародних морських перевезень.
7. Роль логістики у виконанні контрактів ЗЕД.
8. Огляд сучасного світового ринку послуг.
9. Особливості зовнішньоекономічних контрактів на придбання (обмін) послуг.
10. Логістика та управління конкурентними перевагами.

Тести для самоконтролю

1. Згідно із класифікацією ГАТС, у міжнародній торгівлі можливе надання таких послуг:

- а) комерційних, послуг зв'язку, послуг з будівництва та суміжних інженерних;
- б) у сфері освіти, охорони здоров'я та охорони довкілля, фінансових послуг, послуг дистриб'юторів;
- в) туристичних, послуг, пов'язаних з туризмом, з організації відпочинку, культурних і спортивних заходів, транспортних та інших видів послуг;
- г) усі відповіді правильні.

2. Основним завданням реклами у ЗЕД є:

- а) спонукати потенційних споживачів до купівлі запропонованих товарів або послуг;
- б) збільшити обсяг продукції, що реалізується;
- в) виміряти та проаналізувати споживчий попит і вдосконалити методи продажу товарів і послуг;
- г) інформувати потенційних покупців про нові або оновлені товари чи послуги та вигоди, що їх можуть отримати споживачі в разі їх придбання.

3. Регулярне використання прийомів логістики для управління конкурентоспроможністю підприємства:

- а) посилює таке управління;
- б) послаблює управління;
- в) може його посилити за умови системного тривалого використання;
- г) не впливає на управління.

4. Міжнародні лізингові контракти укладаються зазвичай на термін не менш як:

- а) 1 рік;
- б) 3 роки;
- в) 5 років;
- г) 10 років.

5. На відміну від контрактів на поставку товарів, міжнародні контракти щодо реалізації послуг не містять:

- а) розділу про форс-мажорні обставини;
- б) базових умов поставки;
- в) інформації щодо станції (порту) відвантаження;
- г) уточнень щодо умов здійснення оплати.

Література: [7; 12; 17; 18; 21; 24–27; 37; 40; 58]

Тема 7. Міжнародний туризм

Місце міжнародного туризму та його значення для економіки світу.

Основні туристичні потоки. Провідні туристичні регіони світу. Сучасні тенденції зміни векторів туристичних потоків.

Країни — донори та країни — акцептори світових туристичних потоків.

Організація міжнародного туристичного бізнесу. Управління та регламентація міжнародного туризму. Всесвітня туристична організація (ВТО).

Перспективи міжнародного туризму в світі та в Україні.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Фінансова стратегія туристичної фірми.

3. Сучасні методи дослідження світового туристичного ринку.
4. Сучасні методи управління господарською діяльністю підприємства туристичного бізнесу.
5. Проблема підготовки кваліфікованих кадрів для роботи в сфері туризму.
6. Провідні туристичні регіони світу.
7. Потоки туристів “із країни” та “до країни”. Причини та наслідки для економік таких країн.
8. Визначення привабливості туристичного регіону як спосіб пошуку його конкурентних переваг на світовому ринку туристичних послуг.
9. Стан розвитку туризму в Україні.
10. Перспективи розвитку іноземного туризму в Україні у зв'язку з проведенням чемпіонату Європи з футболу 2012 р.

Питання для самоконтролю

1. Сутність діяльності підприємства туристичної галузі.
2. Африка, Австралія та Південна Америка як цікаві і перспективні регіони світового туризму.
3. Європа, Азія та Північна Америка як основні регіони надання туристичних послуг.
4. Історичні та економічні причини різновекторності руху туристичних потоків у світі.
5. Роль і місце ВТО в уніфікації, стандартизації та підвищенні якості туристичних послуг у світі.
6. Основні види міжнародного туризму.
7. Сучасні світові тенденції щодо розширення спектра нетрадиційних форм відпочинку і дозвілля.
8. Розвиток сучасних форм туризму в Україні.
9. Організація управління в туризмі.
10. Причини успіхів і недоліки роботи великих інтернаціональних туристичних компаній.

Тести для самоконтролю

1. До основних видів міжнародного туризму можна віднести такі:

- а) відпочинковий і лікувальний;
- б) навчальний і науковий;

- в) пізнавальний та екстремальний;
- г) усі відповіді правильні.

2. Поряд із добре відомими традиційними видами туризму наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. активно розвиваються:

- а) екстремальний туризм;
- б) зелений туризм;
- в) туристичні поїздки з метою відвідання окремих концертів за участю провідних зірок сцени чи естради або спортивних змагань найвищого світового рівня;
- г) усі відповіді правильні.

3. Провадження підприємницької діяльності в галузі туризму в переважній більшості країн світу є:

- а) ліцензованим;
- б) обмеженим щодо розміру статутного капіталу, кваліфікації персоналу та засновників підприємства;
- в) нерегламентованим;
- г) правильної відповіді немає.

4. Основним регіоном, що приваблює туристів з усього світу (близько 60 % туристичних доходів), є:

- а) Північна Америка;
- б) Азія;
- в) Європа;
- г) Африка.

5. Проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 року в Україні та Польщі:

- а) повинно спонукати уряди обох держав до активних дій щодо зведення нових і перебудови старих готелів;
- б) дає змогу Україні використати шанс для активної планомірної масованої перебудови інфраструктури туризму та суміжних галузей з подальшим тривалим їх використанням для розвитку туризму та всієї національної економіки;
- в) не несе особливого змістового навантаження щодо перебудови вітчизняного туризму;
- г) дасть можливість нашій і сусідній державам заробити чималі кошти на проведенні цього спортивного заходу.

Література: [7; 18; 21; 22; 25–27; 42; 55; 62; 65; 68; 70]

Тема 8. Міжнародна передача технологій та об'єктів авторського права

Поняття технологій та інших об'єктів авторського права.

Міжнародна передача технологій на некомерційних засадах. Військово-політичне шпигунство. Промислове шпигунство.

Міжнародна комерційна передача технологій у минулому і нині.

Форми міжнародного комерційного технологічного обміну (ліцензійна торгівля об'єктами промислової власності, створення спільних підприємств, прямі інвестиції у підприємства з високою технологічною базою, міжнародна торгівля високотехнологічними товарами тощо).

Міжнародна торгівля об'єктами авторського права і суміжних з ним прав. Міжнародний франчайзинг.

Темі рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Комплекс угод ТРІПС.
3. Сучасні методи передачі технологій.
4. Сучасні форми комерційного технологічного обміну.
5. Проблеми міжнародної комерційної передачі технологій.
6. Правові засади міжнародної торгівлі об'єктами авторського права.
7. Міжнародний франчайзинг як сучасна форма міжнародного комерційного технологічного обміну.
8. Організація спільних підприємств як спосіб використання конкурентних переваг на світових ринках.
9. Об'єкти авторського права.

Питання для самоконтролю

1. Нормативно-правова база міжнародної торгівлі об'єктами авторського права.
2. Промислове шпигунство.
3. Військово-політичне шпигунство та його об'єкти.
4. Умови та переваги застосування угод про франчайзинг для фірми-франчайзера.
5. Позитивні аспекти використання франчайзингу для франчайзі.
6. Роль і місце СОР в уніфікації, стандартизації та спрощенні передачі технологій і об'єктів авторського права.
7. Ліцензійна торгівля об'єктами промислової власності.

8. Сутність і принципи діяльності спільних підприємств.
9. Організація міжнародної торгівлі високотехнологічними товарами.
10. Регламентування міжнародної передачі технологій у рамках СОТ.

Тести для самоконтролю

1. Угода ТРІПС не містить положення про:

- а) ліцензування, скасування чи відступлення товарних знаків;
- б) ексклюзивні права власників товарних знаків;
- в) заборону застосування спеціальних вимог для використання товарних знаків;
- г) експертизу заявок на реєстрацію товарних знаків.

2. Угодою ТРІПС передбачено термін чинності патенту на винахід (від дати подання заявки) протягом:

- а) 48 місяців;
- б) 15 років;
- в) 25 років;
- г) 20 років.

3. Найтриваліший термін для гармонізації власного законодавства з положеннями Угоди ТРІПС надавався:

- а) найвідсталішим країнам світу;
- б) країнам, що розвиваються;
- в) країнам з перехідною економікою;
- г) правильної відповіді немає.

4. Обмін технологічною інформацією в рамках міжнародних виставок, наукових конференцій тощо визнається:

- а) промисловим шпигунством;
- б) варіантом комерційної передачі технологій;
- в) способом некомерційної передачі технологій;
- г) правильної відповіді немає.

5. Фірма-продавець у рамках угоди про франчайзинг називається:

- а) франчайзі;
- б) франчайзером;
- в) посередником;
- г) правильної відповіді немає.

Література: [4; 7–9; 18; 20–22; 24; 32–35; 51; 54; 64]

Тема 9. Міжнародні ринки робочої сили

Міжнародна міграція населення.

Експорт та імпорт робочої сили. Сезонна міграція працездатного населення. Основні світові потоки трудової міграції.

Проблеми, пов'язані з “втечею мізків”. Соціально-економічні проблеми адаптації трудових мігрантів у новому етно-соціокультурному середовищі.

Працевлаштування українських працівників за кордоном. Країни з найсприятливішими умовами для роботи українських трудових мігрантів.

Зайнятість іноземних працівників в Україні. Проблеми нелегальної міграції в Україну.

Транзит нелегальної міграції територією України та політико-економічні наслідки цього явища.

Тема рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Сучасні методи регулювання світового ринку робочої сили.
3. Болонський процес і його вплив на зміну темпів міжнародної трудової міграції.
4. “Втеча мізків” та її наслідки.
5. Проблеми підготовки та утримання кваліфікованих кадрів для роботи в галузях національної економіки.
6. Вплив політичного та економічного розвитку країни-донора трудових ресурсів на інтенсивність та напрямки еміграції.
7. Потоки трудових мігрантів “із” та “до” країни. Причини і наслідки для економік таких країн.
8. Проблеми зайнятості іноземних працівників.
9. Законродавче забезпечення перебування та праці іноземців у країнах з різним рівнем розвитку національних економік.
10. Проблеми, породжені неконтрольованою трудовою міграцією.

Питання для самоконтролю

1. Сутність міжнародної трудової міграції.
2. Причини і наслідки трудової міграції.
3. Основні категорії трудових мігрантів.
4. Найпривабливіші для країни-імпортера трудові іммігранти.
5. Історичні та економічні причини появи і руху потоків трудових ресурсів у світі.

6. “Втеча мізків”.
7. Сучасні світові тенденції щодо розширення форм і напрямків міжнародної трудової міграції.
8. Українські заробітчани в історичному минулому.
9. Сучасні українські заробітчани.
10. Проблеми трудової імміграції та транзиту в Україні.

Тести для самоконтролю

1. До основних чинників, що спричиняють міжнародну міграцію трудових ресурсів у межах планети, можна віднести такі:

- а) незадовільні економічні умови життя працездатного населення на батьківщині;
- б) наявність можливостей повної реалізації трудовими мігрантами своїх здібностей у новій країні;
- в) природні катаклізми на батьківщині та високий рівень охорони навколишнього середовища в країнах імміграції;
- г) усі відповіді правильні.

2. Державне регулювання міжнародної міграції населення передбачає такі види контролю:

- а) політичний;
- б) цензово-майновий, культурно-освітній і паспортно-візовий;
- в) санітарно-епідеміологічний;
- г) усі відповіді правильні.

3. Працездатним населенням вважаються:

- а) особи працездатного віку, котрі згідно із своїми розумовими та фізичними здібностями можуть працювати;
- б) особи, які зайняті на виробництві товарів або послуг;
- в) особи, що мають роботу або перебувають у стадії активного її пошуку;
- г) правильної відповіді немає.

4. Відповідно до організаційних засад міжнародна міграція робочої сили буває:

- а) організованою, добровільною;
- б) примусовою, самодіяльною;
- в) відповіді “а” та “б” правильні;
- г) правильної відповіді немає.

5. Відповідно до напрямків руху трудових мігрантів вони:

- а) емігрують у нову державу, а із попередньої — іммігрують;

- б) з батьківщини — емігрують, у нову країну — іммігрують;
- в) сезонно мігрують у пошуках більш високооплачуваної роботи;
- г) правильної відповіді немає.

Література: [7; 18; 21; 23–27; 38; 40; 54]

Тема 10. Міжнародні ринки капіталів

Види ринків капіталів. Учасники міжнародних ринків капіталів. Географія світових ринків капіталів.

Світовий валютний ринок. Інтернаціоналізація світових фінансових ринків.

Операції світового валютного ринку.

Прямі іноземні інвестиції та кредит. Міжнародні ринки цінних паперів.

Темі рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Міжнародні ринки валют.
3. Міжнародний кредит.
4. Прямі іноземні інвестиції.
5. Спот-операції валютного ринку.
6. Своп-операції валютного ринку.
7. Форвардні угоди.
8. Валютний арбітраж.
9. Україна на міжнародному валютному ринку.
10. Світові ринки капіталів.

Питання для самоконтролю

1. Сутність діяльності валютних бірж.
2. Основні світові та регіональні центри валютного ринку.
3. Суб'єкти валютного ринку.
4. Валютні операції.
5. Міжнародний кредит.
6. Види міжнародного кредиту.
7. Спільні та відмінні ознаки форвардних і ф'ючерсних операцій.
8. Механізм валютного арбітражу.
9. Прямі іноземні інвестиції.
10. Портфельні інвестиції.

Тести для самоконтролю

1. До основних суб'єктів світового валютного ринку належать такі:

- а) валютні біржі та валютні департаменти товарних і фондових бірж;
- б) банківські установи, що обслуговують діяльність національних суб'єктів ЗЕД;
- в) державні установи, юридичні та фізичні особи, котрі займаються міжнародним бізнесом;
- г) усі відповіді правильні.

2. Зазначте правильний вираз обчислення балансу руху капіталу NA , якщо IM – імпорт, EX – експорт, NR – чисті платежі відсотків (різниця вартості відсотків на капіталовкладення за кордоном і платежів іноземцям):

- а) $EX + IM - NR = NA$;
- б) $EX + NR - IM = NA$;
- в) $NA = IM - EX + NR$;
- г) $NA = IM - EX - NR$.

3. Портфельними вважаються інвестиції, що дають змогу інвесторам реально впливати на управління підприємством:

- а) ні;
- б) так.

4. До активів міжнародного ринку капіталу належать:

- а) валютні банківські депозити;
- б) цінні папери різних країн;
- в) відповіді “а” та “б” правильні;
- г) правильної відповіді немає;

5. Валютними операціями, що пов'язані з рухом капіталу, називаються прямі та портфельні інвестиції, придбання цінних паперів, надання та отримання фінансових кредитів на термін, що перевищує:

- а) 365 днів;
- б) 180 днів;
- в) 90 днів;
- г) 30 днів.

Література: [1; 2; 4; 7; 13; 21–23; 28; 57; 60; 67; 69; 70]

Змістовий модуль III. Організація міжнародної торгівлі

Тема 11. Міжнародні товарні біржі, аукціони та ярмарки

Біржові товари. Біржова торгівля. Біржове законодавство України.

Біржові операції (спотові, форвардні, ф'ючерсні).

Міжнародні торги (тендери). Аукціонна торгівля.

Міжнародні ярмарки та виставки.

Темі рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Біржі як важливий інструмент організації гуртової торгівлі.
3. Сучасні біржові товари та предмети торгівлі.
4. Біржові операції.
5. Міжнародні аукціони.
6. Міжнародні торги.
7. Виставки як спеціалізовані заходи міжнародної торгівлі.
8. Міжнародні ярмарки та особливості їх проведення.

Питання для самоконтролю

1. Особливості біржових товарів.
2. Організація біржової торгівлі.
3. Ф'ючерсні операції.
4. Опціони.
5. Біржове законодавство України.
6. Особливості проведення міжнародних торгів (тендерів).
7. Аукціонні товари.
8. Особливості “англійського” та “голландського” аукціонів.
9. Міжнародні ярмарки.
10. Міжнародні виставки.

Тести для самоконтролю

1. **До важливих особливостей біржової торгівлі можна віднести:**
 - а) відсутність реального товару на біржі, біржові угоди укладаються на підставі типових біржових контрактів;

- б) товари повинні бути масовими і не мають швидко псуватися, купівлі-продажу підлягають не партії товарів, а біржові контракти;
- в) товар повинен бути придатним до стандартизації, торги проводяться на постійній та регулярній основі;
- г) усі відповіді правильні.

2. Міжнародні торги як метод укладання контрактів купівлі-продажу або підяду на найвигідніших для постачальника чи покупця умовах укладаються щодо:

- а) поставок товарів;
- б) інвестування і виконання підрядних робіт;
- в) поставок певних товарів і виконання необхідних супутніх робіт (комбіновані);
- г) усі відповіді правильні.

3. “Англійський” аукціон відрізняється від “голландського” тим, що:

- а) у першому випадку покупцем стає той, хто запропонує найвищу ціну, а у другому — той, хто погодиться на ціну, запропоновану ліцитатором;
- б) у першому випадку торги йдуть з пониженням ціни, а в другому — з її підвищенням;
- в) різниця полягає у нарахуванні комісійних фірмі-аукціоністу;
- г) у першому випадку переможець одразу може отримати лот, а в другому — не раніше, ніж через тиждень.

4. Міжнародні ярмарки відрізняються від міжнародних виставок тим, що:

- а) виставки повинні бути обладнані складськими приміщеннями;
- б) на виставках присутній реальний товар, чого немає під час проведення ярмарок;
- в) на ярмарках присутній реальний товар, чого немає під час проведення виставок, ярмарки завжди мають складські приміщення;
- г) виставки проводяться регулярно в одному місці, а ярмарки — час від часу.

5. Спекулятивні операції на біржі здійснюються для того, щоб:

- а) захистити власні інвестиції від раптової зміни ринкової кон'юнктури;

- б) отримати прибуток, що дорівнює різниці між ціною придбання контракту та ціною його продажу;
- в) захистити свої доходи від зміни ціни на товари в майбутньому;
- г) отримати прибуток за рахунок форвардного продажу товару плюс відсоток, отриманий на здійснену інвестицію.

Література: [5; 7; 11; 14; 18; 26; 27; 29; 30; 41; 42; 44; 47; 51; 62; 64; 67]

Тема 12. Зовнішньоторговельні операції

Види зовнішньоторговельних операцій.

Методи торгівлі. Вихід на зовнішній ринок.

Контракти. Базові умови поставок. ІНКОТЕРМС-2000.

Ціни та розрахунки у міжнародній торгівлі. Передоплата і післяплата за поставку товарів у міжнародній торгівлі. Оплата готівкою, акредитивом, векселем, інкасо.

Темі рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Зовнішньоторговельні операції на світовому ринку.
3. Сучасні методи міжнародної торгівлі.
4. Індeksi конкурентоспроможності національних економік.
5. Міжнародні комерційні контракти.
6. Базові умови поставок товарів.
7. Ціни та цінова політика у міжнародній торгівлі.
8. Вплив визначених базових умов поставки на реальну ціну імпортованих товарів.
9. Сучасні форми здійснення оплати за поставки товарів і послуг у міжнародній торгівлі.
10. Основні форми здійснення міжнародних комерційних платежів: позитивні та негативні сторони.

Питання для самоконтролю

1. Сутність зовнішньоторговельних операцій на міжнародних ринках.
2. Пряма торгівля товарами і послугами.
3. Торгівля через міжнародних посередників.
4. Сутність і зміст міжнародного торговельного контракту.

5. Міжнародні контракти щодо торгівлі товарами, послугами, продуктами інтелектуальної власності.
6. Базисні умови поставки товарів. Правила ІНКОТЕРМС-2000 та межі їх застосування.
7. Способи встановлення експортної ціни товару.
8. Визначення імпоротної ціни товару.
9. Акредитив і його роль у сучасному розвитку торговельних відносин Україна – ЄС.
10. Ризики, що виникають у процесі здійснення контрактів ЗЕД, способи їх уникнення чи мінімізації.

Тести для самоконтролю

1. Для визначення імпоротної вартості товарів необхідно врахувати:

- а) ціну контракту, витрати покупця, ліцензійні платежі та транспортні витрати;
- б) ціну контракту, витрати покупця, витрати на доставку товарів;
- в) ціну контракту та витрати на доставку товару;
- г) ціну контракту, податкові платежі, митні збори та витрати, що не включено до ціни контракту на момент перетину митного кордону.

2. До основних ризиків, що виникають у міжнародній торгівлі у зв'язку з укладанням та виконанням зовнішньоекономічних контрактів, належать:

- а) чистий і спекулятивний ризики (відповідно до результату);
- б) внутрішні (залежні від діяльності підприємства) та зовнішні (не залежні від діяльності підприємства);
- в) випадкові чи невідповідні, однозначні або неоднозначні, залежні чи незалежні ризики, що виникають з вини продавця або покупця товару;
- г) ризики, пов'язані з умовами контракту, зовнішні щодо контракту ризики, ризики щодо територіального положення, ризики щодо конкретного етапу реалізації контракту, керовані чи некеровані підприємством.

3. Правила ІНКОТЕРМС повинні враховуватися при укладанні контракту на таке:

- а) поставку товарної продукції;
- б) надання послуг;

- в) продаж предметів інтелектуальної власності;
- г) правильної відповіді немає.

4. Відповідно до правил ІНКОТЕРМС-2000 терміни поставок товарів класифікуються за:

- а) 4 групами *A, B, C, D*;
- б) 3 групами *F, G, H*;
- в) 4 групами *C, D, E, F*;
- г) 5 групами *K, L, M, N, O*.

5. До найпоширеніших форм здійснення оплати за контрактами ЗЕД належать:

- а) акредитив, готівка, оплата за факсом;
- б) інкасо, акредитив, вексель;
- в) вексель, платіжна вимога від покупця з акцептом банку-бенефіціара, акредитив;
- г) готівка, платіжне доручення центральному банку країни на забезпечення переказу відповідної суми продавцю, безвідкличний вексель, акредитив.

Література: [2; 7; 8; 10; 11; 13; 21; 23; 24; 26; 27; 30; 39; 40; 62]

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ПІДСУМКОВОМУ КОНТРОЛІ

Контроль знань з дисципліни “Міжнародна торгівля” складається з двох блоків планових заходів:

- поточний контроль знань студентів;
- підсумковий контроль знань студентів.

Порядок оцінювання знань студентів за результатами вивчення дисципліни

№ пор.	Форма оцінювання знань	Кількість балів	Результат
1	2	3	4
1	Оцінювання поточної роботи в семестрі, в т.ч. :	від 0 до 40 балів	

Закінчення таблиці

1	2	3	4
	виконання обов'язкових завдань: а) систематичність та активність роботи протягом семестру; б) виконання завдань для самостійного опрацювання; проходження модульного контролю знань	до 20 балів, з них: а) до 10 балів б) до 10 балів до 20 балів	
2	Оцінювання письмової екзаменаційної роботи	від 0 до 60 балів	Проходження підсумкового контролю знань з дисципліни і одержання підсумкової оцінки

Бали за результатами поточного контролю в сумі та по доданках, а також за результатами оцінювання письмової екзаменаційної роботи виставляються числом, кратним "5".

Загальна підсумкова оцінка (в балах) складається з суми балів за результати поточного контролю знань і за виконання завдань, що виносяться на іспит. На іспиті студент повинен набрати не менш як 30 балів.

Підсумковий контроль знань з дисципліни проводиться у формі письмового іспиту за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання.

Відповідь на кожне питання білета оцінюється окремо з диференціацією в 20, 10, 0 балів.

Відповідь на кожне з питань білета оцінюється в:

20 балів — якщо у відповіді студента повно, розгорнуто, правильно та обґрунтовано викладено матеріал;

— виявлено глибокі знання студентом усієї програми навчальної дисципліни, його вміння користуватися різноманітними методами наукового аналізу суспільних і правових явищ, виявляти їх характерні риси та особливості;

- показано чітке знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку і взаємодії, правильно сформульовано відповідні тлумачення;
- показано знання назв і змісту передбачених програмою нормативно-правових актів (для найважливіших — знати рік їх прийняття);
- вміщено аналіз змістовного матеріалу, порівняння різних поглядів на проблему, самостійні висновки студента, формулювання та аргументацію його точки зору;
- наведено поряд із теоретичним матеріалом фактичні дані (статистичні, результати судової практики і т. ін.), їх оцінку та порівняння;
- логічно і граматично правильно викладена;

10 балів — якщо студент дав відповідь на поставлене запитання, однак вона має хоча б один з таких недоліків:

- є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
- є не зовсім правильною, тобто наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, назв і змісту нормативно-правових актів, нечіткі характеристики відповідних явищ;
- не є аргументованою, тобто не містить посилань на нормативно-правові акти (за необхідності), інші джерела, аналізу відповідних теорій, концепцій, наукових течій і т. ін.; недостатньо використано дані юридичної практики, інший фактичний і статистичний матеріал;
- свідчить про наявність прогалин у знаннях студента;
- викладена з порушенням логіки подання матеріалу, містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок та виправлень;

0 балів — якщо студент не відповів на поставлене запитання;

- відповідь є неправильною, не розкриває сутності питання;
- при відповіді допущено грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань у студента;
- студент демонструє безсистемність і поверховість знань, невміння сформулювати думку та викласти її, незнання основних положень навчальної дисципліни.

Результат письмового іспиту складається з суми балів, одержаних за всі питання. У тому разі, якщо відповіді студента оцінено менш як у 30 балів, він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту (тобто 0 балів).

Загальне підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється з урахуванням результатів оцінювання поточної роботи в семестрі (в діапазоні від 0 до 40 балів) і результатів письмового іспиту (не менш як 30 і не більш як 60 балів) за 100-бальною системою з подальшим переведенням у традиційну систему за 4-бальною шкалою та шкалою *ECTS* для фіксації оцінки в нормативних документах.

Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою <i>ECTS</i>
85–100	5 (відмінно)	A
80 65–75	4 (добре)	B C
60 50–55	3 (задовільно)	D E
30–45	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	FX
0–25	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Для реєстрації оцінки за шкалою *ECTS* в екзаменаційних відомостях вводиться спеціальна графа “Оцінка за шкалою *ECTS*”.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Балабанов Н. Г., Балабанов А. И. Внешнеэкономические связи: Учеб. пособие. — М.: Финансы и статистика, 2000. — 512 с.
2. Бураковський І. Теорія міжнародної торгівлі. — К.: Основи, 2000. — 241 с.

3. *Бюлетень* законодавства і юридичної практики України “Правове регулювання зовнішньоекономічних відносин”. — 2001. — № 7. — 414 с.
4. *Герчикова И. Н.* Международное коммерческое дело: Учебник для вузов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. — 671 с.
5. *Герчикова И. Н.:* Международное коммерческое дело. Практикум: Учеб. пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ - ДАНА, 1999. — 527 с.
6. *Господарський* кодекс України: Прийнято Верховною Радою України 16.01.2003 р. № 436-IV// Офіційний вісник України. — 2003. — № 11.
7. *Дахно І. І.* Міжнародна торгівля: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2004. — 312 с.
8. *Дахно І. І.* Міжнародне економічне право: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2000. — 160 с.
9. *Дахно І. І.* Міжнародне приватне право: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2001. — 312 с.
10. *Дахно І. І., Кобрицький В. В., Куценко В. М. та ін.* Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посіб. — К.: Центр навчальної літератури. — 2006. — 360 с.
11. *Десярева О. Н.* Организация и техника внешнеторговых операций. — М.: Дата Стром, 1992. — 192 с.
12. *Киреев А.* Международная экономика. Ч. 1. — М.: Международные отношения, 2002. — 415 с.
13. *Кузьмін О. С., Горбаль Н. І.* Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств. — Львів: Компакт-ЛВ, 2005. — 304 с.
14. *Левшин Ф. М.* Мировой рынок: конъюнктура, цены и маркетинг. — М.: Международные отношения, 1993.
15. *Линдерт П.* Экономика мирохозяйственных связей. — М.: Прогресс, 1992.
16. *Митний* кодекс України: Прийнято Верховною Радою України 11.07.02 р. № 92-IV // Офіційний вісник України. — 2002. — № 31.
17. *Одягайло Б. М.* Міжнародна економіка: Навч. посіб. — К.: Знання, 2006. — 407 с.
18. *Основи* міжнародної торгівлі: Навч. посіб. // За ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Ловвінової, Рженішевського. — К.: ЦНЛ, 2005. — 656 с.
19. *Портер М.* Международная конкуренция. — М.: Международные отношения, 1993. — 896 с.

20. *Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності*: Навч. посіб. / За ред. О. Х. Юлдашева. — К.: МАУП, 2005. — 272 с.
21. *Рокоча В. В.* Міжнародна економіка: Навч. посіб.: У 2 кн. — К.: Таксон. 2000. — Кн. I: Міжнародна торгівля: теорія та політика. — 320 с.
22. *Рут Ф. Р., Філіпенко А.* Міжнародна торгівля та інвестиції. — К.: Основи, 1998. — 743 с.
23. *Смит А.* Исследование о природе и причинах богатства народов. — М.: Соцэкгиз, 1935.
24. *Тынель А., Функ Я., Хвалей В.* Курс международного торгового права. — Минск: Амальф, 1999.
25. *Устинов И. Н.* Мировая торговля: Стат. анализ. справочник. — М.: Экономика, 2000. — 356 с.
26. *Фомичев В. И.* Международная торговля: Учебник. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ИНФРА-М, 2001. — 446 с.
27. *Циганкова Т. М., Петрашко Л. П., Кальченко Т. В.* Міжнародна торгівля: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2001. — 488 с.

Додаткова

28. *Гончарова Н. П.* Концептуальные параметры конкурентоспособности национальной экономики // Актуальные проблемы экономики. — 2006. — № 8.
29. *Губський Б. В.* Біржові технології ринку. — К.: Норапринт, 1997. — 256 с.
30. *Гребельник О. П.* Основи зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. — К.: ЦНЛ, 2004. — 384 с.
31. *Дахно І. І.* Антимонопольне право: Курс лекцій. — К.: Четверта хвиля, 1998. — 352 с.
32. *Дахно І. І.* Міжнародне економічне право: Курс лекцій. — 2-ге вид. — К.: МАУП, 2003. — 160 с.
33. *Дахно І. І.* Право интеллектуальной собственности. — К.: ТП-ПРЕСС, 2004. — 224 с.
34. *Дахно І. І.* Патентно-лицензионная работа. — К.: Блиц-информ, 1996.
35. *Дахно І. І.* Юридический словарь И. Дахно: словарь законодательных и нормативных терминов. — К.: А.С.К., 2001. — 1056 с.
36. *Драбик І.* Управління підприємством на міжнародному ринку // Економіка та держава. — 2007. — № 8. — С. 8–9.

37. *Друкер П.* Управление, нацеленное на результаты: Пер. с англ. — М.: Технолог. шк. бизнеса, 1994. — 200 с.
38. *Економічний розвиток і державна політика.* Практикум. Вип. 6 / За ред. Ю. Єханурова, І. Розпутенка. — К.: КІС, 2002. — 264 с.
39. *Жук М. В.* Комерційні відносини України: Підручник. — Чернівці: Рута, 2003. — 576 с.
40. *Кобржицький В. В.* Чорнобильське відзеркалення проблем управління // Сучасні проблеми розвитку економіки України. — К.: МАУП, 2007. — С. 289–302.
41. *Котлер Ф.* Маркетинг-менеджмент. — СПб.: Питер, 2003. — 752 с.
42. *Критсотакис Я. Г.* Торговые выставки и ярмарки: Техника участия и коммуникации. — М.: Ось-89, 1997. — 224 с.
43. *Лукинов І.* До питання про концепцію і модель сучасного економічного розвитку України // Фінанси. — 2003. — № 8. — С. 4–9.
44. *Миллер С.* Как использовать торговые выставки с максимальным эффектом: Пер. с англ. — М.: Издательский дом “Довгань”, 1998. — 126 с.
45. *Митний кодекс України та нормативно-правові акти, що регулюють його застосування:* Зб. доп. / Уклад. П. В. Пашко, В. П. Науменко. — К.: Знання, 2004. — 734 с.
46. *Науменко В. П., Пашко П. В., Руссков В. А.* Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. — К.: Знання, 2004. — 404 с.
47. *Недужний І. І.* Международные торги. — М.: Международные отношения, 1991. — 144 с.
48. *Петров А. А.* Торговое мореплавание и международные механизмы его регулирования. — М., 1992.
49. *Петров О. П.* Тлумачний митний словник-довідник. — Одеса: Пласке ЗАТ, 2005. — 592 с.
50. *Портер М.* Стратегія конкуренції: методика аналізу галузей і діяльності конкурентів. — К.: Основи, 1998. — 390 с.
51. *Портер М.* Конкуренция. — К.: Вильямс, 2001. — 495 с.
52. *Портер М.* Конкурентные преимущества стран. — М.: Ассоциация “Тандем” — “ГНОМ-ПРЕСС”, 1998. — 384 с.
53. *Рикардо Д.* Начало политической экономии и налогового обложения: Собр. соч. — Т. 1. — М.: Госполитиздат, 1955.
54. *Розенберг, Джерри М.* Международная торговля: Терминологический словарь. — М.: ИНФРА-М., 1997.

55. *Розенберг М. Г.* Контракт международной купли-продажи. — М.: Книжный мир, 1998. — 832 с.
56. *Румянцев А. П., Румянцева Н. С.* Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посіб. — К.:ЦНЛ, 2004. — 384 с.
57. *Саллі В. І., Трифонова О. В., Швець В. Я.* Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. — К.: Професіонал, 2003. — 176 с.
58. *Система світової торгівлі:* Практ. посіб. — К.: К.І.С., 2002. — 348 с.
59. *Соколенко С. І.* Глобалізація і економіка України. — К.: Логос, 2007. — 539 с.
60. *Соколенко С. І.* Глобальные рынки XXI ст. Перспектива Украины. — К.: Логос, 1998.
61. *Соколенко С. И.* Современные мировые рынки и Украина. — К.: Демос, 1995.
62. *Тэор Т. Р.* Мировая экономика: Пособие для подготовки к экзамену. — М.: ПИТЕР, 2001.
63. *Управління зовнішньоекономічною діяльністю:* Навч. посіб. / За ред. І. І. Дахна. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 328 с.
64. *Управління зовнішньоекономічною діяльністю:* Навч. посіб. / За заг. ред. А. І. Кредісова. — К.: Віра-Р, 1998. — 448 с.
65. *Феонова Л. А.* Внешнеторговые контракты. Сборник договоров, комментарии. — М.: ПРИОР, 2001. — 432 с.
66. *Цупрун М. Д.* Діяльність міжнародних організацій. — К.: Наука, 2007. — 348 с.
67. *Чернявський А. Д., Кобрицький В. В.* Корпоративне управління: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2006. — 208 с.
68. *Чумицький О. Г.* Міжнародна економічна діяльність України. — К.: Вища шк., 2005. — 468 с.
69. *Шостак Л. Б.* Пріоритетні орієнтири економічного розвитку України // Сучасні проблеми розвитку економіки України. — К.: МАУП, 2007. — С. 182–187.
70. *Щукін Л. В.* Зовнішня торгівля України. — Л.: Либідь, 2007. — 678 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Міжнародна торгівля”	4
Методичні вказівки для самостійного вивчення кожної теми.....	5
Критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі.....	31
Список літератури.....	34

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Л. С. Тоболіч*
Комп’ютерне верстання *Н. М. Музиченко*

Зам. № ВКЦ-3980

Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 50 пр.
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX
*Свідцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*